

Izhaja razen nedelj in praznikov
vsak dan opoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani,
Franciškaška ulica št. 6, 1. nadst.,
Učiteljska tiskarna.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana
pisma se ne sprejemajo. Reklamacije
za list so poštnine proste.

NAPREJ

Glasiło jugoslovanske socialno demokratične stranke

Stev. 36.

V Ljubljani, sreda dne 13. februarja 1918.

Leto II.

Jugoslovanska demokratska stranka.

Na svečnico 2. t. m. se je vršil v Ljubljani shod zaupnikov narodno napredne stranke, da se ustanovi nova stranka naprednih slovenskih elementov. Ugotavljamo z zadovoljstvom združitev naprednih slovenskih strank, ker vsaka zmislena organizacija ljudstva pospešuje razvoj h konečnemu skupnemu cilju, t. j., blaginji slovenskega ljudstva. Nečemo ovomiti o resnih namelih in stvarnih razlogih, ki vodijo novo stranko. Za enotno in krepko organizirano socialdemokratsko stranko, ki je že po svoji notranji sestavi stopila pred 20 leti kot prva slovenska politična stranka enotno v življenje, prisila je združitev klenkalnih strank v splošno Slovensko ljudsko stranko, in kot zadnja, šele leta 1918, prisila je stranka slovenskih narodnjakov in inteligentov do spoznanja, da je spas v enotnosti.

Socialdemokratska stranka stoji toraj danes pred dejstvom, da ima proti sebi dve slovenski enotno organizirani politični stranki, načelno med seboj nasprotni, a kateri priznavata isto, t. j., demokratsko taktiko. Imenujemo ju jugoslovansko demokratsko stranko enotno, če tudi pogrešamo med ustanoviteli zastopnike goriske, tržaške in koroške. Posebno čudno se nam je zdelo, da se niso oglašili zaupniki tega najbolj zanemaranega dela slovenskega ljudstva, o katerem se toliko in vedno jadikuje, za katerega pa se nič ne stori, pač pa naši stranki rado očita, da organizacijo delavstva ondi zanemara, koroškega. Ne dvomimo pa, da se v doglednem času ideje skupne jugoslovanske demokratske stranke oklenejo zastopniki vseh, tudi doslej obmejnih strank.

Nova stranka je v svoji resoluciji pribila, da stoji za majniško deklaracijo.

Skupno stremljenje in delo bo za jugoslovansko demokratsko, slovensko ljudsko in socialdemokratsko stranko mogoče, ker je zahtevke delavske stranke obsežnejši in višji in ker je obečana taktika demokracije ena in ista.

Glede skupnega narodnega sveta preciziral sem svoje stališče v članku dne 1. februarja v šte. 27. Nova stranka že zaneprej onemogoča vstop socialdemokratskih zaupnikov v Narodni svet, ker odklanja razredno stališče. S tem, da poudarja napredno svetovno naziranje, t. j., le opis za svobodnimiselnost, se je stranka tudi postavila na načelno stališče in v nasprotje Slovenski ljudski stranki, katere bistveno načelo je katolištvo. Socialdemokratska stranka odklanja oba, princip verstva in svobodomiselnosti, ker ima kot zadnji cilj polno osvoboditev osebnosti posameznika kakor naroda kot nositelja višje socialne skupine. Ako označimo slovensko ljudsko stranko s formulo S. L., jugoslovansko demokratsko stranko z J. D. in jugoslovansko socialdemokracijo z J. S. D., ako smatramo ljudstvo le za prevod za demokracijo in slovensko vsebino v jugoslovanskem, bi po tej, recimo, kemični, formuli tvorila razlika med nami črka S., t. j., naša stranka je socialna ter mora kot taka dosledno zavzemati razredno stališče. Tod gremo narazen! Ni mogoče ni tvoriti enotne stranke, ni enotne organizacije, ni vstopiti v Narodni svet! Tudi nova stranka rabi tolikokrat obrabljeno frazo slovenske ljudske in narodno napredne stranke, da hoče družiti in zastopati vse sloje slovenskega naroda; pravimo, prazna fraza, ker se obe stranki dejanski opirata vsaka le na poseben stan. Temelj slovenske ljudske stranke je kmečki pod vodstvom duhovstva, temelj demokratske stranke pa trgovstvo in obrtništvo pod vodstvom posvetnih inteligentov. Temelj socialdemokratske stranke je, res, delavstvo, v prvi vrsti tvorniško delavstvo, a ne kot stan, ampak kot socialni razred. Dočim slovenska ljudska in jugoslovanska demokratska stranka predstavlja medseboj gospodarski posebej zainteresirana, nasprotna si stanova ter obe stranki vidita v delavstvu tretji gospodarski in njih ločeni stan, socialdemokratska stranka odklanja od sebe vsako stanovsko zastopanje in vidi v ljudstvu le dva sloja, t. j., sloj mase producentov v nasprotju maloštevilnih positeljev kapitalističnih izkoriščevalcev. Vzdrževatelj kapitalističnega sistema je država nasilja v nasprotju s človeško družbo. Radi tega gre boj delavstva proti državi in proti kapitalizmu, ne morda proti posameznim osebam, marveč je socialen, na razrušitev sistema veleposelstvi in veletrgovine in veleindustrije v rokah države in posameznikov. Vse, kar človek ustvarja, je plod dela, mora toraj služiti delavcem kot producentom. Vsi stanovi človeške družbe morejo služiti v svrhu največje produktivnosti dela, obenem pa za porazdelitev plodov med producente delavce. Socialdemokratska stranka priznava tako le eno ljudstvo, t. j., ljudstvo delavcev producentov. V tem razrednem boju stoji še danes kmet, obrtnik in trgovec na strani kapitalizma, v političnem boju vzdržujejo sistem državnega nasilja, — proti delavstvu, proti ljudstvu.

Delavski stranki je demokracija le vlada delavskega ljudstva, zato zahteva vodstvo politike in države, zaradi tega je demokracija

edino-le organizirani producent-delavec, med katerega spadajo kot njegovi funkcionarji inteligentje, duhovni in posvetni. Slovenski ljudski stranki pa je demokracija vladanje kmečkega posestnika v nasprotju s proletarcom-delavcem ter trgovcem in obrtnikom. Jugoslovanski demokratski stranki pa je demokracija vladanje trgovca, obrtnika in inteligenta v nasprotju s kmečkim posestnikom in proletarcom-delavcem. Zaradi tega je le ena pristna prava demokracija mogoča, ki je socialna demokracija, ki predstavlja sociološko razvoj človeške družbe kot družbe neposrednih producentov blaga, kot sredstvo človeške blaginje in to kot podlaga materijalne svobode in to kot temelj nad njo zgrajene moralne in miselne svobode. Tega danes nečemo razumeti ne inteligentje slovenske ljudske stranke, ne napredne svobodomiselnosti, ter je nova stranka dala temu izraza v svoji resoluciji. Slovenska ljudska in nova demokratska stranka raservirate si obe ozko stanovsko zastopanje posameznih slojev slovenskega ljudstva s tem, da izločata socialno razredno stališče, da ne priznavata najvišje načelo človeškega napredka, socialno načelo razlike služkega delavca in gospodujočega kapitalista inteligenta in državnika.

Boj razredni državi, boj kapitalizmu in ž njima združenim duhovnim in posvetnim slojem, le to je pot do polne osvoboditve pojedinca, pot do polne svobode in samoodločitve narodov!

Dr. H. Tuma.

Ruska gospodarska kriza in delavstvo.

Boljševiški komisar v ministrstvu za javna dela, A. Šljapnikov, je izdal 4. januarja oklic na vse delavstvo. Oklic nudi globok vpogled v ruske razmere in v postopanje delavstva. Oklic se glasi:

«Sodrug! Neizmerno težak, usodepoln čas prihaja. Industrija naše dežele, ki jo je edino vodil pohlep po vojnih profitih in ki je bila v treh in pol letih vojne mobilizirana brez sistema, izgublja sedaj velik del svojih naročil. Omejitve v vojni industriji pa nastaja v času orjaškega boja med dvema razredoma, dvema svetovoma — med svetom kapitalističnega izkoriščanja in zatiranja in med svetom bratskega skupnega dela vseh zatiranih. Politični boj med kapitalom in delom spremlja po vsej državi silovit gospodarski razpad. Organizatorji kapitalističnega gospodarskega življenja — tovarnarji in bankirji s svojim tropom uslužnih sodelavcev (uradniki, inženirji itd.), ki se žive z drobtinami podjetniških profitov — poizkušajo izkoristiti prihajajočo krizo, da s koščeno roko lakote in gospodarskega razpada zagrabijo delavstvo za vrat in zadavijo revolucijo.

Vsak delavec, vsak vojak, vsak kmet, vsi otroci revolucije, se morajo strniti v tej strahotni uri, da rešijo s svojo zavestjo, z razumnim sodelovanjem, s svojimi močnimi rokami in prepričnimi pleči naše gospodarstvo pred razpadom. Od vojnih delavcev osvobodijo obrate morajo pripraviti delavske organizacije za proizvodnjo predmetov ljudskega konsuma. Vsak se mora sedaj zavedati tega, da ne dela za profit kapitalistov; temveč za interes vsega delovnega ljudstva, in da so postali delavci in kmetje pravi gospodarji naše dežele. In vsi morajo biti napram tovarnam, delavnicam in drugim obratom in svojemu delu v takem razmerju, kakor gre za dobrega, nesebičnega, socialističnega posestnika.

Omejitve v vojnih dobavah in gospodarski razpad, ki sili, da se ustavljajo obrati, prinašajo žalost v delavske vrste in strahotni prikaži lakote, strah pred brezposelnostjo, vse nad glavami širokih delovnih mas. In ta strah, podedovan od naših zaslužnjikov očetov, drži naše pogumne misli v območju kapitalističnih predstav, ovira velika stremjenja za osvoboditev vsega človeštva iz jarma izkoriščanja in jih vklepa v skrb za jutrišnji dan. In mnogo jih je, ki hite, da se varujejo pred pretečo nevarnostjo z nakopičenjem papirnatih rubljev, zahtevajo vedno nove mezdne doklade, izplačevanje medznaprej za en mesec, naknadno izplačevanje zaslužka, če je bilo delo ustavljeno itd. Meščansko časopisje, provokatorični in reakcionarni elementi pa iščejo teorije o »brezmejnem« povzvišanju delavskih mezd in poizkušajo, da vzpodbude lov na rublje, da zanašajo na ta način razcepitev in razpad v delavski razred.

Ne, odvsniki rubelj ne prinaša pomoči. Vsak delavec in vsaka delavka, vsak kmet in vsaka kmetica se morajo zavedati tega, da bodo rublji tem cenejši, čim večje število rubljev bo v prometu in da bodo tem več vredni, čim manj bo papirnatega denarja in čim več blaga. Vsi napori delavskih mas morajo torej iti za tem, da se organizira delo, da se uredi naše narodno gospodarstvo. Carjeva vlada in koalicijska ministrstva so zapustila revolucionarnemu ljudstvu za dedščino ruin. V deželi je malo žita, malo kovin, malo blaga za obleke in perilo, malo čevljev. Nimamo ne lesa, ne premoga, ne nafte, ne petroleja. In vendar je v naši deželi vsega tega v preobilici. Toda čakajo, kakor speča kraljevska hči, da se jih dotakne ustvarjajoča roka delavca in jih dvigne v dnevno svetlobo. Delavstvo ne sme misliti, da pride osvobodjenje od

prihajajoče proizvodnje, od zgoraj, ne sme se ščititi s papirnati rublji, temveč mora osnovati delovne kolonije za pridobivanje kovin, premoga, lesa itd. Delavske organizacije (strokovne organizacije, tovarniški odbori in drugi delavski odbori) morajo same, skupno z vsemi tehničnimi silami in kjer so še, tudi s podjetniki, organizirati delo na podlagi enotnega gospodarskega sistema, opirajočega se na samostojnost delavskih mas, ki morajo vzdržati strogo disciplino pri delu. Delavci morajo veliko zaupati svojim trdnjavam, organizacijam, a ne smejo le vedno zahtevati od njih. Vse zahteve obrnite sedaj sami nase; če bo delavski razred v stanju, da organizira proizvodnjo, razdelitev in izmenjavo, da spravi v obrat železnice in obrate, tedaj bo njihovim zahtevam s tem že same po sebi zadoščeno. Če pa tega ne zmore, tedaj pademo nazaj v preteklost, v jarem izkoriščanja z vsemi njegovimi bridkostmi in z vsem njegovim trpljenjem. Zamotane in polne odgovornosti so naloge delavskega razreda, veliki njegovi cilji. In pri uresničevanju svojih idealov morajo zastaviti delavske mase vse svoje sile, da se zgradi, organizira. Sovražniki delavskega razreda, oboroženi z izkuštv in znanjem, pridobitjem na stroške ljudstva, čakajo na polom naših ciljev in našega ljudstva. Strnimo se torej pod rdečim praporjem naše organizacije v trdne vrste, s skupnim naporom odpravimo vse zapreke, ki nam jih je nagnadila zgodovina na našo trnjevo pot.

Politični pregled.

— **Mir z Ukrajino** in še bolj izredno duhoviti koraki ruske vlade sta napravila prav mnogo veselja v Evropi med vsemi prijatelji miru. Mir z Ukrajino je silno vznejevolil Poljake, ker obsega načrt nove ukrajinske republike nekaj ozemlja, ki ga zahtevajo Poljaki zase. Avstrijski Poljaki so napovedali zaradi tega najstrežjo opozicijo. Z ukrajinskimi mirom pa tudi kongresna Poljska ne bo zadovoljna. Politično je torej mir z Ukrajino početak novih zapletljajev, ki jih bodo mogle odpraviti »srednje države le z novimi koncesijami ali pa s silo. Udeleženi narodi torej niso zadovoljni s tem mirom, kar le prejasno dokazuje, da se ni sklenil s samoodločevanjem narodov. Ruska vlada je pa napravila drugače. Ko je uvidela, da ni mogoče skleniti mir po obče priznanih načelih, je preklicala vojno stanje, razorožuje svojo vojsko in hladnokrvno izjavlja, da centralne države ne bodo imele poguma nadaljevati vojno proti Rusiji, a če bi se to zgodilo se bo Rusija že vedela braniti. S tem svojim ukrepom ni zaprla poti le centralnim državam v Rusijo, ker se sedaj ne morejo več bojevati proti Rusiji po geslu, da so v obrambi, marveč je tudi izročila Ukrajine in Poljake, ki niso marali sklepati miru obenem z Rusijo, njih lastni usodi, ter rešila sebe grozovite nesreče vojne. Vlada boljševikov je prva, ki je proglasila mir, ne da bi bila sklenila formalni mir s svojim sovražnikom, da reši svoje narode, da uredi domače razmere in iz sovraštva do velikanske mednarodne moritve človeštva v interesu svetovnega kapitalističnega imperializma. In te ljudi, ruske delavske, vojaške in kmetijske svete blatio in obrekujejo kapitalistiški uničevalci človeštva.

— **Poljaki v opoziciji.** Kakor smo poročali že večkrat, so napovedali Poljaki ministrskemu predsedniku najstrežjo opozicijo v zbornici in delegacijah. Vzrok njihovega sklepa je v novih mejah med Ukrajino in monarhijo. Centralne države so namreč pridobile novi ukrajinski državi holmski okraj, v katerem je prebivalstvo do treh četrtin poljsko. Poljaki so računali z vso gotovostjo na to, da pride ta okraj k novi poljski državi. To dejstvo je vznutilo Poljake tako, da so prešli v najstrežjo opozicijo.

— **Kriza Seidlerjeve vlade in proračunski provizorij.** Sklep poljskega kluba, da zaradi odstopa holmskega okraja ukrajinski republikli zavzame odločno opozicionalno stališče v parlamentu in v delegaciji, je prekrizal vse račune glede sestave večine za proračunski provizorij. Ministrski predsednik Dr. Seidler je konferiral z načelnikom zveze nemško nacionalnih strank Dr. Waldnerjem. Kakor se sliši, zahtevajo Čehi glede trutnovskega vprašanja vladno izjavo ter pričakujejo sklep vlade, naj se sporne vprašanje odstopi ustavnemu odseku, ki naj se peča s češko-nemškim vprašanjem sploh. Če se tej zahtevi ne ugodijo, groze Čehi s skrajnimi konsekvencami. Seidler baje ne namerava ugoditi češki zahtevi in stoji na stališču, da je provizorij državna potreba, katera se mora dovoliti, ker bi sicer vlada bila primorana k drugim korakom. Vseled miru z Ukrajino računa vlada na glasove ukrajinskih državnih poslancev. Za provizorij bi torej glasovali Nemci in krščanski socialci (170 glasov), Ukrajinci (27 glasov), divjaki, Rumuni in Italijani (13 glasov), torej skupaj 210 glasov; proti provizoriju Čehi (94 glasov), Poljaki (71), Jugoslavlani (31), večji del Italijanov (12), torej skupaj 214 glasov. Odločili bi torej nemški socialni demokrati, ki imajo 41 glasov. Usoda vlade in parlamenta je torej v rokah socialnih demokratov.

— **Mirovna pogodba z Ukrajino.** V mirovni pogodbi z Ukrajino je v členu II. določeno, da ostane meja med Avstro-Ogrsko in Ukrajino

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 30.—, za pol leta K 15.—, za četrt leta K 7.50, za mesec K 2.50. Za Nemčijo celo leto K 33.60, za ostalo tujino in Ameriko K 42.—. Posamezne številke po 10 v.

Inserati: Enostopna petlet vrstica 30 v; pogojem prostor 50 v; razglasi in poslano vrstica po 60 v; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

nespremenjena. Meja med Poljsko in Ukrajino pa se je določila tako, da se niso poštevale nekatere historične pravice Poljske glede holmskega ozemlja. Sestavila pa se bo mešana komisija, ki bo natančno določila mejo, pri čemer pa bo upoštevala pravico samoodločevanja narodov v zmislu, kakor to pravico tolmačijo centralne države. Glede gospodarske strani te pogodbe je omeniti, da imajo posamezne določbe namen, olajšati prehrano. Domneva se, da je od zadnjih dveh žetev, ko se iz Ukrajine ni moglo nič več izvažati, še znatnih zalog in da bi moglo biti — če se izvoz primerno uredi, na razpolago za centralne države okroglo en milijon ton. Pogodba določa tri stopnje gospodarskih odnošajev: do 1. avgusta 1918 izmenjava medsebojnih dobav iz preostankov gotovih proizvodov četverozveze in Ukrajine; v drugem časovnem odseku naj bi zopet stopila v veljavo prejšnja avstrijsko-ruska trgovska pogodba z morebitnimi začasnimi izpremembami; v tretjem odseku pa je treba skleniti novo avstrijsko-ukrajinsko-trgovsko pogodbo.

— **O vojaškem pomenu miru na vzhodu** se iz vojnoporočevalskega stana poroča: Sklep miru z Rusijo nam omogoča, da — pustivši v obmejnem ozemlju le majhne garnizije — premostimo glavno maso bojnih čet, ki so stale na vzhodu, na ona bojišča, kjer nameravamo doseči odločitev ali pa ojačati našo defenzivo. Olajšana je tudi preskrba z municijo, artiljerijo in drugim vojnim materialom in proste postane tudi železnice za druge civilizatorne namene. Vojaške konsekvence iz sklepa miru na vzhodu se bodo seveda z vso naglostjo izvajale. Na rumunski fronti je pričakovati sklep miru v najkrajšem času.

— **Slovo s pojedino iz Bresta Litovskega.** Brzjavni korespondenčni urad poroča z dne 11. februarja iz Bresta Litovskega: Danes je bil poslovilni diné diplomatični misli, odposlanih v Brest Litovski k mirovnim pogajanjem. Minister za zunanje zadeve grof Czernin je imel ob tej priliki govor v imenu delegacij četverozveze in ukrajinskih zastopnikov, v katerem se je zahvalil feldmaršalu princu Leopoldu Bavarskemu za gostoljubnost, uživano pri vrhovnem poveljstvu za vzhod. Nato je odgovoril feldmaršal s toplimi besedami in je poudarjal važnost mirovnega dela, izvršenega v Brestu Litovskem. — Vse delegacije odpotujejo v teku današnjega in jutrišnjega dneva.

— **Konferenca bosansko hercegovske socialno demokratske stranke** je bila 3. februarja. Konferenca se je udeležilo 90 delegatov iz Sarajeva in 30 delegatov iz drugih krajev. Poročilo o konferenci, priobčeno v »Glasu Slobode«, je pa cenzura tako razmrcvarila, da ni mogoče posneti iz njega ničesar bistvenega. Tudi resolucije stranke konference je zadel enaka usoda. Nekatere resolucije so zaplenjene od prve do zadnje črke, najbrže one s politično vsebino. Cenzura je pustila le resolucije o organizaciji stranke, o strokovnih organizacijah, o tisku in o zahtevah rudarjev.

— **Iz ogrske socialno demokratske stranke.** V nedeljo je bil v Budimpešti izredni občni zbor ogrske socialno demokratske stranke. Odstopivše strankino vodstvo je bilo skoraj soglasno zopet izvoljeno. Sprejeta je bila končna resolucija, ki pravi, da ne sme biti noben socialist član kakke druge politične stranke, združbe in prostozidarske lože. Strankino vodstvo je dobilo zaupnico.

— **Razredna justica v Nemčiji besni dalje.** 6. februarja bi se bila morala vršiti pred izrednim vojnim sodiščem v Berlinu razprava proti odgovornemu uredniku »Vorwärts« Erihu Kuttnerju. Obtožen je bil poizkušene veleizdaje. Med tem je bil pa sporočil Vorwärtsov urednik sodrug Friderik Stampfer vojnemu sodišču, da je on edini povzročil inkriminirane članke 28. in 29. januarja v listu in da je zato kot edini storilec sodišču na razpolago. Obravnava je bila vsled tega preložena na poznejši termin.

— **Iz Finske.** »Svenska Telegram Byran« poroča iz Helsingforsa: Izdan je bil zakon, ki odpravlja smrtno kazen in ki odreja, da se izplačujejo delavstvu mezde za čas stavke. Rdeča garda je bila proglašena za državno institucijo, vsi protirevolucionarni listi so ustavljeni.

— **Rusija in Anglija.** Wolffov urad poroča: Ljudski komisar za zunanje zadeve je izdal brezlično brzjavno poročilo iz Carskega sela, naslovljeno »na vse«. V brzjavki označuje za nedopustno, da je uvedla Anglija za ruske državljane prisilno štetje za angleško armado. Pooblašča ruskega zastopnika v Londonu, naj vpraša angleško vlado, kakšne korake namerava storiti spričo konvencije sklenjene v tej zadevi z vlado Kerjenskega. Dalje naj izrazi upanje, da ne pride na tem polju do nesoglasja med Anglijo in Rusijo in da se odreče Rusija odredbam, ki bi privedle lahko do nesoglasja.

— **Orlandove obljube.** »Morning Post« poroča iz Rima: Orlando je po svojem povratku iz Pariza sprejel zastopnike časopisja ter jim podal važne informacije o uspehu pariških posvetovanj. Označil je leto 1918 kot odločilno leto svetovne vojne. Letošnjo pomlad — je trdil Orlando — pride le na italijansko fronto trideset milijona Amerikancev; s tem bo Italij omogočeno, da prične zadnjo zmagovito ofenzivo, ki bo vojno srečno končala.

— **Ameriška armada.** Pariška izdaja lista »Chicago Tribune« poroča iz Washingtona:

Vojnemu tajniku Baheru je očital v odseku, ki preiskuje vzroke za zakasnitev oboroženja ameriške armade, demokratični senator Chamberlain, da je varal ameriško ljudstvo s svojimi novimi izjavami o razpoložljivih četah Zedinjenih držav in je napačno informiral ljudstvo o oboroženju čet in je trdil, da je položaj dober. Baher je odgovoril, da je dejal le to, da imajo ameriške čete na Francoskem najpotrebnejše stvari. V oborožitvi so res velike vrzeli, a o tem je namenoma molčal, da ne zaseje med ljudstvo dvom.

— **Žensko aktivno in pasivno volilno pravico** je sprejel v cunski kantruski svet v Švici.

Dnevne beležke.

— **Kaj pa je to?** V sporočilih mestne aprovizacije beremo, da dobe v VII. okraju po eno kilo krompirja, dočim je VI. okraj dobil po pet in prejšnji pa po 15 kil. Prav tako je s slanino. I. in II. okraj sta dobila po 1 kg za osebo po 80, sedaj drugi okraji pa naj bodo zadovoljni s 1/4 kilo masti po 20 kron. Res imenitno gospodarstvo in imeniten dokaz, da ni treba v Ljubljani gospodarskega sveta, ki bi vodil aprovizacijo. Sedaj se deli kar tja v en dan — eni po 15 kg — drugi po 5 — tretji po eno — četrti nič... Prosimo pojasnila, na čem temelji to umetno razdeljevanje, ali morebiti mislijo gospodje, da imajo prebivalci na periferiji več kot stanovalci v sredini mesta?!

— **Slovenska Matica.** Izredni občni zbor Slovenske Matice, sklican za 14. februarja t. l. je vsled nepričakovanih ovir preložen za 14 dni, to je za 28. dan februarja. Spored ostane isti.

— **Policijsko poddržavilo.** „Prager Tagblatt“ poroča, da nameravajo vsa policijska poddržavila.

— **Za koncert mlade ruske virtuozke na goslih Minie Tomšinske,** ki bo prihodnji petek ob 1/9. zvečer v deželnem gledališču, je določen naslednji spored: Paganini: Koncert d dur. — Bach: Chaconne. — Händel: Largo. — Sarasatti: Španski ples. — Hubay: Carmen fantazija. — Kljub svoji mladosti je Tomšinska že stopila v prvo vrsto umetnic. Dunajska kritika slavi njeno veliko umetniško razumevanje in odlično tehniko. Spremlja jo na klavirju Ljubljancem že dobro znana izvrstna pianistka gđ. Lisi Hammerl. — Predprodaja vstopnic od 11. do 12. dopoldne in popoldne pri blagajni v dež. gledališču. Cene: Lože I. vrste sedež po 6 K, II. vrste po 4 K, sedeži v parterju, na balkonu in na galeriji po 4, 3,70, 3,50, 3,40, 3.—, 2,80 2.— in 1.— K.

— **Ukrajinsko žito.** Nek veččak v zadevah prehrane piše v „Wiener allgemeine Zeitung“: Mojto se oni, ki mislijo, da nam bodo ukrajinske žitne zaloge takoj na razpolago. Železnice in druga vozila zamorejo v sedanjih razmerah prepeljati razmeroma le majhno množico žita. Se le po Donavi bo mogoč transport večjih množin, to pa le tedaj, če se sklence mir z Rumunijo in če bo prost tudi dolnji tok Donave. Čeravno ne gojimo pretiranih nad, vendar smemo reči, da je preskrba Avstrije z moko in žitom sedaj popolnoma zagotovljena.

— **Zbor Unije rudarjev** se bo vršil na Dunaju od 18. do 22. maja 1918.

— **Velikanski požar na dunajskem vzhodnem kolodvoru.** Na vzhodnem kolodvoru je izbruhnil v ponedeljek popoldne velik požar, ki je ogrožal vsled silnega viharja vsa skladišča. Požarni brambi se je posrečilo, da je omejila velikanski požar. Vagone z eksplozivnimi snovmi so še pravočasno odstranili iz območja plamenov. Dve skladišči sta popolnoma zgoreli. Skoda je ogromna. Vzrok požara ni znan.

— **Uniforme iz papirja.** Iz Budimpešte poročajo: Železničarji in poštni uslužbeni dobe od erarja papirne uniforme za ceno 36 do 40 kron. Uniforma iz papirja se da šestkrat oprati.

Vojna.

Dunaj, 12. februarja. (Kor. urad.) Uradno se razglasa: Na visoki planoti Sedmih občin in v ozemlju Monte Asolone živahno artiljerijsko delovanje. Severno Val Stagna so naše čete vrgle sovražnika iz njegovih pozicij. Pri tem smo vneli 6 častnikov in 170 mož. — Šef generalnega štaba.

Berlin 12. februarja. Wolffov urad poroča iz glavnega stana: Zapadno bojišče: Na mnogih krajih fronte artiljerijsko delovanje. Infanterijski oddelki so izvedli južno St. Quentin in ob gozdu Caurieres uspešne izvide. Privedli so nekoliko ujetnikov. Med Flirey in Mozlo topniški boji, ki so danes jutraj narasli do velike ljutosti. — Na vzhodni fronti je položaj nasproti Velikorosom in Rumunom neizpremenjen. — Italijansko bojišče: Na visoki planoti Sedmih občin cel dan živahen topovski ogenj. V krajevnem napadu so avstro-ogrski čete pregnale sovražnika z njegovih oporišč na južnem pobočju Sasso Rosso ter vjele pri tem 6 častnikov in 170 mož. — Z macedonske fronte nič novega. — Von Ludendorff.

Berlin, 12. februarja. Državni kanceler grof Hertling in državni tajnik dr. pl. Kühlmann se podata jutri k cesarju v glavni stan. Kakor se v političnih krogih trdi, je to potovanje v zvezi s preobratom v Brest Litovskem. Vršilo se bo posvetovanje političnega in vojaškega vodstva o tem, kakše konsekvence je izvajati iz izjave Trockega.

Zadnje vesti.

Wilson odgovarja Czerninu in Hertlingu.

Washington, 12. februarja. Predsednik Wilson je imel danes sledeči govor v kongresu: 8. januarja sem imel čast, da sem govoril pred Vami o vojnih ciljih, kakor jih pojmuje

naše ljudstvo. Angleški ministrski predsednik je bil govoril 5. januarja v podobnih izrazih. Na te govore je bil odgovoril nemški rajskanceler 24. januarja in grof Czernin za Avstro-Ogrsko istega dne. Razveseljivo je slišati, da se je naša želja tako kmalu uresničila, da se je namreč izvršila izmenjava razlogov o tem velikem predmetu pred vsem svetom. Odgovor grofa Czernina, ki gre v glavnem na moj naslov na moj govor z dne 8. januarja, je zasnovan v zelo prijaznem tonu. On smatra mojo izjavo dovoljno vzpodbujajoče približevanje k pojmovanju svoje vlade, da opravičuje njegovo vero, da tvori temelji za podrobnejši razgovor o ciljih obeh vlad. Opomnil je baje, da so bili sporočeni njegovi nazori prej meni in da sem bil o njih obveščen v času, ko jih je izgovoril. A jaz nisem dobil nobenega sporočila o tem, kar je nameraval povedati. Saj tudi ni bilo nobenega vzroka, da bi bil stopil privatno s menoj v zvezo. Popolnoma zadovoljen sem s tem, da spadam k njegovim javnim poslušalcem. Izjaviti pa moram, da je odgovor grofa Hertlinga zelo nedoločen in povzroča zmede. Njegov govor je polen dvoumnih stavkov in ni jasno, kam da vodi. Gotovo pa je, da se Hertlingov govor prav močno razlikuje v tonu od Czerninovega in da ima očitno ravno nasprotni namen. Žal da potrjuje nesrečni vtisk, ki smo ga dobili od konferenc v Brestu Litovskem in približevanje v naših temeljnih načelih ga ne pripelje do nobenih praktičnih sklepov. Brani se, da bi jih uporabil na one bistvene točke, ki morajo tvoriti vsebino vsake končnoveljavne pogodbe. Ne zaupa mednarodni akciji in ne mednarodnemu posvetovanju. Pravi sicer, da sprejema načelo javne diplomacije, toda zdi se, da vztraja vsaj v tem primeru na tem, da se omeji to načelo na splošnosti; toda različna posamezna vprašanja o ozemljih in državnih poglavarjih, torej o vprašanjih, od katerih rešitve je odvisen sprejem miru trindvajsetih, sedaj v vojni se nahajajočih držav, ta vprašanja so po njegovem mnenju ne smejo rešiti na splošnih posvetovanjih, temveč ločeno med udeleženi narodi. Priznava svobodo morja, a dvomi o kakršnikoli utesnitvi te svobode po mednarodnih odredbah, ki bi bile v interesu svetovnega reda. Z brezpopojnim veseljem bi gledal, kako izginjajo gospodarske zapreke med posameznimi deželami, ker bi to na noben način ne ovirale stremeljenja vojaške stranke, s katero ga vežejo dobri odnosi. Prav tako tudi ne ugovarja zmanjšanju oborožitve. Misli, da se bo urenila ta zadeva sama po sebi vsled gospodarskega položaja, ki bo sledil vojni. Zahteva pa, da se vrnejo nemške kolonije brez vseh razprav. On neče govoriti z nikomur drugim nego z zastopniki Rusije o tem, kaj naj se zgodi z narodi in deželami baltskih dežel, z nikomur razen s francosko vlado o „pogojih“, pod katerimi naj se izprazni francosko ozemlje. Le z Avstro-Ogrsko se hoče razgovarjati, kaj naj se zgodi s Poljsko. Kakor ga razumem, odkazuje vsa vprašanja balkanskih držav Avstro-Ogrski in Turčiji in pogodbe, ki so potrebne za neturške narode, pripadajoče pa sedaj še otomanski državi, odkazuje le turškim oblastim.

To, kar hočemo, je nov red med narodi, zgrajen na daljnovidnem, vse obsegajočem načelu pravice in pravičnosti, a ne le sešit in skrap mir. Mogoče je, da Hertling tega ne vidi ali ne razume. Ali res živi s svojimi mislimi še v davno minulemu svetu? Ali je popolnoma pozabil rajstajagov sklep z dne 19. julija ali namenoma prezira ta sklep? Ta sklep govori o pogojih za splošen mir, a ne o nacionalnem razširjenju ali o pogodbah od države do države? Svetovni mir je odvisen od pravične poravnave vsakega posameznega različnega problema, na katere sem bil opozoril v svoji zadnji poslanici kongresu. Samoposebi umovno je, da ne mislim s tem, da je odvisen svetovni mir od sprejema katerekoli skupne predlogov glede načina rešitve teh problemov. Kar edino menim je to, da zadevajo ti problemi vsak zase in vsi skupaj ves svet in če se ne rešijo v duhu nesebične in neuplivate pravičnosti z ozirom na želje naravne skupnosti in narodnih zahtev in z ozirom na varnost in duhovni mir prizadetih narodov, da potem ni mogoč trajen mir. Teh problemov ni mogoče obravnavati ločeno in v oddaljenih kotih. Karkoli se nanaša na mir, se nanaša tudi na človeštvo in kar je poravnano z vojaškimi silami, če se poravnava na nepravičen način, ni nikakor poravnano. Ali se ne zaveda grof Hertling, da govori sedaj pred sodnim dvorom vsega človeštva, da so diji vsi prebujeni narodi sveta o vsem, kar reče vsak državnik, vseeno-katere deleže, o posledicah spora, ki se je razil po vseh delih sveta? Sklep rajstajagov v juliju je odkrito sprejel odločitev takega sodišča. Naj ne bo ne aneksijske, ne kontribucije ali kot kazni naložene odškodnine, naj se ne izroči noben narod potom mednarodne konference ali pogodbe med nasprotniki iz ene drž. oblasti drugi. Nacionalne zahteve je treba upoštevati, narodi se smejo vladati ali obvladati le še na podlagi njihovega soglasja. Pravo samoodločevanja ni le fraza, temveč je zapovedujoče načelo dejanja, katerega bodo lahko vboodbe državniki prezirali le na lastno nevarnost. Ne moremo imeti splošnega miru, le ker ga zahtevamo ali le z enostavnimi pogodbami na mirovni konferenci; ni ga mogoče napraviti iz ločenih pogodb med mogočnimi državami. Vsi udeleženci te vojne se morajo sniti, da poravnajo vsako vprašanje, pri katerem so kakorkoli udeleženi. Kajti kar iščejo, je mir, za katerega garantiramo vsi skupaj in ki ga hočemo skupno vzdržati. Vsaka posamezna zveza mora biti podvržena splošni sodbi, če je pravična in dobra in če je akt pravičnosti, a ne more biti kupčija med državnimi poglavarji.

Zedinjene države nimajo nobenega vzroka, da bi se vmeševale v evropske zadeve ali da bi nastopale kot razsodnik v evropskih teritorialnih sporih. Pod njihovo častjo je, da bi se posluževale notranje onemoglosti ali notranjega razsula, da bi vsilile svoje volje kakemu drugemu narodu. Rače bodo sprejele, če se

jim dopove, da niso od njih predlagane rešitve najboljše in najbolj trajne. Te rešitve so edinele njihove začasne skice načel in načina, po katerem naj se uporabljajo. Toda Zedinjene države so šle v to vojno, hote ali nehoti, ker so bile soprizadete s trpljenjem in krivicami, ki so jih vojaški gospodje Nemčije prizadejali miru in varnosti človeštva. In mirovni pogoji se tičejo naše države prav tako kakor vsakega naroda, ki ima vodilno vlogo pri ohranitvi civilizacije. Nimajo pota do miru, dokler niso odstranjeni vzroki te vojne in dokler ni onemogočena njihova obnoveitev, v kolikor je to dosegljivo. Ta vojna ima svoje korenine v tem, da se niso upoštevale pravice malih narodov in plemen, ki niso imeli ne enotnosti ne moči, da bi izvedle svojo lastno državnost in svojo obliko političnega življenja. Treba je zato pogodbene obveznosti, ki za bodočnost onemogočajo take stvari in te obveznosti mora podpirati združena moč vseh narodov, ki ljubijo pravičnost in ki so voljni, da jo ohranijo za vsako ceno.

Zdi se, da gleda grof Czernin temelje miru z jasnim pogledom, in da jih noče za mračiti. On vidi, da je neodvisna Poljska, sestavljena iz vsega nedvomno poljskega prebivalstva, zadeva evropskega pogajanja in da jo je treba priznati. Dalje, da je treba Belgijo izprazniti, obnoviti brez oziroma na žrtve in priznanja in da je treba zadostiti nacionalnem stremeljenju, celo v njegovi državi, v skupnem interesu Evrope in človeštva. Če pa molči o vprašanjih, ki zadevajo interese in namene zavetnikov bolj kakor Avstro-Ogrsko, tedaj je to le zato, ker se mora po mojem mnenju vsled okoliščin sklicevati na Nemčijo in Turčijo. S tem, da hoče načela in potrebe, prihajajoče pri važnih vprašanjih vpoštev, odkritostno pretvoriti v dejanja, jih spoznava in jim pritrjuje, s tem pa priznava, da se pridruži lahko prej vojnim ciljem Zedinjenih držav kakor Nemčiji. Svoja gotovo bi bil šel se dalje, če bi se mu ne bilo treba ozirati na zvezo Avstro-Ogrske z Nemčijo in njene odvisnosti od Nemčije. Priskava o tem, če bo obema vladama mogoče, da nadaljujeta to izmenjavo razlogov, je nejasna. Načela, ki jih je treba uporabiti, so sledeča:

1. Da je vsak del končnoveljavne pogodbe zgrajen na pravičnosti v določenem primeru in taki poravnavi, od katere se pričakuje najprej da privede do trajnega miru.

2. Da ne poriva kaka državna nadoblast narode in pokrajine s kako drugo državno nadoblastjo tako semintje, kakor da gre le za predmete ali kamenje pri igri, čeprav je treba v veliki igri ravno vsja moči, ki je za vse čase diskreditirana, izvršiti.

3. Vsako rešitev vprašanja ozemelj, načetega vsled te vojne, v interesu in v prid prizadetega prebivalstva, a ne le kot del enostavne poravnave ali kompromisa zahtev tekmujočih mest.

4. Da dobe vse jasno očitane nacionalne zahteve najbolj obširno zadovoljitev, ne da se sprejmejo novi ali ovekovečeni stari elementi sporov in nasprotstev, ki bi kmalu zopet motili mir v Evropi in s tem vsega sveta.

O splošnem miru, zgrajenem na takih načelih, se lahko razpravlja. Dokler pa ni zagotovljen t. k. mir, nam ne preostaja nič drugega, kakor da nadaljujemo vojno. V kolikor moremo presoditi so ta načela, ki jih smatramo za temeljna že povsod sprejeta kot nuja, razen od besednikov nemške vojaške in aneksijske stranke. Če so jih pa zavrnili še kje drugod, tedaj niso nasprotujoči zelo številni ali vplivni, da bi se uveljavili. Tragična okoliščina je, da je ta stranka v Nemčiji vojna in sposobna, da pošlje milijone ljudi v smrt, da pripravi to, kar smatra ves svet za pravično. Ne bi bil tatinit besednik ljudstva Zedinjenih držav, če ne poudarim še enkrat, da nismo vstopili v to vojno zaradi katerega malenkostnega nagiba in da nikdar ne bomo s potu, na katerega smo stopili načelno. Naši pomožni viri so sedaj deloma mobilizirani in ne bodo mirovali, dokler ne bodo popolni. Naše čete odpošiljamo hitro na fronto in tudi pošiljate bomo posle. Vse našo silo posvetimo v tej vojni osvoboditvi, osvoboditvi od ogrožaja in na nadvlado naprejemim poizkusom sejičnih skupin avtoritativnih vladarjev.

Naj bodo težkoče in zakasnitve kakršne-koli, mi smo nepremagljivi v naši sili neodvisnega dejanja in pod nobenimi okoliščinami ne moremo pritrčiti, da bi živeli v svetu, vladanem po spletkah in nasilju. Menimo, da je naša zahteva po novem svetovnem redu, v katerem naj vladajo razum, pravičnost in splošni interes človeštva, zahteva vsega presvitlenega človeštva. Brez tega novega svetovnega reda bo svet brez miru. Ker smo položili roke k izvedbi tega dela, jih ne odtegnemo nič več. Upam, da ni potrebna pripomba, da ni mišljena nobena beseda, ki sem jo bil izgovoril, kot grožnja. To ne odgovarja mišljenju našega ljudstva. Govoril sem tako, da spozna ves svet pravo razpoloženje v Ameriki, da izvedo vsepovsod ljudje, da naša strast za pravičnost in samovladanje ni strast v besedah, temveč taka, da jej je treba zadostiti, kadar se pretvarja v dejanja. Moč Zedinjenih držav ni za noben narod, za nobeno ljudstvo grožnja. Nikdar je ne bomo uporabljali.

Splošno kreditno društvo

r. z. o. z. v Ljubljani.

Hranilne vloge na knjižice in v tekočem računu se obrestujejo po 4 1/2 % od dne vloge do dne dviga. Na razpolago so domači hranilniki. Rentni davek plačuje zadruga sama. Posojila se dajejo na hipoteke, zastavna pisma, osebni kredit, vrednostne listine (efekti), predujmi na lombard pod zelo ugodnimi pogoji. Menice se eskomptujejo po razmerju bančne obrestne mere.

Telefon št. 120.

Cek-konto poštne hranilnice št. 45.156.

Razno.

* **Oderušstvo s kruhom.** Iz Solnograda se poroča: Mozes Schreyer iz Karankova je nekemu beguncu v Gröbmingu prodal deset hlebkov kruha za 52 kron. Bil je obsojen na mesec dni zapora in 200 kron globe. Pri obravnavi se je dognalo, da se je mnogo kruha prodalo v begunsko taborišče za oderuško ceno po 10 kron za hlebek; ni pa se baje moglo dognati, kedo ima v Solnograda toliko kruha za prodajo na razpolago.

* **Goreč železniški vlak.** Kakor Lvovski listi poročajo, je nastal v pošttem vlakcu, ki vozi iz Stašislava v Lvov, v soboto ponoči požar v trenutku, ko je vozil vlak po železniškem mostu čez Dnjester. Vlak so takoj ustavili. Nastala je grozna panika. Več potnikov, ki so poskakali iz vagonov, je padlo v Dnjester ter utonilo. V kupeju, kjer je nastal požar, so našli sedem ožganih mrtvecev. Enajst oseb je vsled opeklin nevarno ranjenih.

Aprovizacija.

Gostilničarje in zavode ponovno opozarjamo, da se glede govejega mesa takoj zglaste v aprovizacijskem uradu na Poljanski cesti št. 13 (od 9. do 12. dopoldne.) Od sobote naprej noben mesar ne bo smel prodati gostilnam ali zavodom govejega mesa. Delila ga bo mestna aprovizacija sama. Prvič se razdeljuje v petek popoldne.

Cevje v lesenim podplatni ni sedaj nič v zalogi. Kadar jih zopet dobimo, bo objavljeno v časopisu.

Nakazila za mast in krompir naj one stranke, ki se preselijo iz Ljubljane gotovo odajo v aprovizacijskem uradu na Poljanski cesti št. 13/1. Drugače bi lahko imele neprijetnosti.

Krompir za VIII. okraj dobe stranke pri Mühleisnu na Dunajski cesti v četrtek, dne 14. t. m. popoldne od 3 do 4. štev. 1 do 100, od 4. do 5. štev. 101 do 200, v petek, dne 15. t. m. dopoldne od 8. do 9. štev. 201 do 300, od 9. do 10. štev. 301 do 400, od 10. do 11. štev. 401 do konca. Vsaka oseba dobi 5 kg. Kiloqram stane 30 vin. — Za IX. okraj dobe krompir pri Mühleisnu na Dunajski cesti v petek, dne 15. t. m. popoldne od 2 do 3. štev. 1 do 120, od 3. do 4. štev. 121 do 240, od 4. do 5. štev. 241 do konca. Vsaka oseba dobi 5 kg. Kiloqram stane 30 vin.

Maso na rumene izkaznice B. štev. 1 do 900 dobe stranke v četrtek, dne 14. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določen je tale red: od pol 2. do 2. štev. 1 do 200, od 2. do pol 3. štev. 201 do 400, od pol 3. do 3. štev. 401 do 600, od 3. do pol 4. štev. 601 do 800, od pol 4. do 4. štev. 801 do 900. 1 oseba dobi 1/4 kg, 2 osebi 1/2 kg, 3 in 4 osebe 3/4 kg, 5 in 6 oseb 1 kg, 7 in 8 oseb 1 1/4, več oseb 1 1/2 kg. Kiloqram stane 2 kroni.

Tiskovni sklad za „Naprej“.

Za tiskovni sklad „Napreja“ je nabral sodr. Malovrh v Hrastniku K 1996, sodr. Žitniond K 1180. Skupaj 3176.

„Strankin sklad“.

Za strankin sklad je nabral sodrug Pečnik med železničarji v Z danem Mostu K 2480.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Josip Petejan.

Tisk „Učiteljske tiskarne“ v Ljubljani.

*„Učiteljska tiskarna“
v Ljubljani — Sedma ulica št. 5.
Naloga razstava št. 11 in 12.
Ljubljana.
Razstavišče razglednice.*

Šivilje

ki morejo same preskrbeti šivalne stroje, se sprejmejo proti dobri plači. Predstavijo naj se v c. in kr. tovarni za llovico, Moste pri Ljubljani.

Agitirajte za „Naprej“! Pošiljajte ga vojakom!